

Біблійні тексти для дослідження:

Бут. 22–25; Євр. 11:17; Левит 18:21;
Івана 1:1–3; Римл. 4:1–12; 5:6–8.

Пам'ятний вірш:

**«А Авраам був старий, у літа ввійшов. І Господь
Авраама поблагословив був усім» (Бут. 24:1).**

Нарешті, як і обіцяв Бог, Сарра «породила сина Авраамові в старості його» (Бут. 21:2), і він назвав немовля Ісаком (вірші 1–5). Проте розповідь про Авраама далека від завершення, досягаючи кульмінаційного моменту, коли за наказом Божим той узяв свого сина й «пішов до краю Морія», щоб принести його в жертву «на одній із тих гір». Ісак, однак, був замінений бараном (22:13), що свідчило про готовність Бога благословити народи через «насіння» Авраама (вірші 17, 18). Цим насінням був Ісус Христос (див. Дії 13:23). Отже, у цій дивовижній (і певною мірою тривожній) історії ще більше розкривається План спасіння. Вона містить глибокі духовні уроки.

Через 17 років після вищевказаних подій помирає Сарра (див. Бут. 23), а Ісак ще неодружений. Потім Авраам виявляє ініціативу й сприяє укладанню шлюбу свого сина з Ревекою (розділ 24), яка народить двох синів (25:21–23), а сам Авраам одружується на Кeturі, яка народить йому шістьох синів (вірші 1–6). Цього тижня ми простежимо за Авраамом до кінця його життя (вірші 7–11).

ГОРА МОРІЯ

Прочитайте Бут. 22:1–12 і Євр. 11:17. У чому глибинний сенс цього випробування? Які духовні уроки можна почерпнути із цієї дивовижної події? _____

Розділ 22 книги Буття став класикою світової літератури, надихаючи не лише богословів, а й філософів, художників, поетів. Однак нам важко до кінця зрозуміти сенс Божественного випробування для Авраама. Наказ Господній суперечив пізнішій біблійній забороні щодо людських жертв (Левит 18:21) і, здавалося, перешкодив Божій обітниці вічного завіту через Ісака (див. Бут. 15:5).

З якою ж метою Бог покликав Авраама зробити це? Навіщо випробовувати його в такий непростий спосіб?

Біблійне поняття «випробування» (євр. *наса*) охоплює дві протилежні ідеї. З одного боку, воно стосується ідеї суду – суду з метою дізнатися про те, що ж у серці випробуваного (див. П. Зак. 8:2, пор. з Бут. 22:12). А з іншого боку, воно містить запевнення в Божій благодаті для того, хто випробовується (див. Вих. 20:18–20).

Отож віра Авраама в Бога приводить його до такого моменту, що він ризикує втратити своє «майбутнє» (свого нащадка). Та оскільки він довіряє Господу, то робитиме все, що Він просить, і не важливо, наскільки важко все це зрозуміти. Зрештою, віра – це не що інше, як довіра до того, чого ми не бачимо або повністю не розуміємо, чи не так?

Біблійна віра пов'язана не стільки з нашою здатністю віддавати Богу й жертвувати для Нього – хоч це, безперечно, відіграє важливу роль (див. Римл. 12:1), – скільки з нашою здатністю довіряти Йому й отримувати Його благодать, усвідомлюючи водночас, наскільки ми не гідні.

Ця істина була підтверджена тим, що сталося далі. Усі діла Авраама, його численні посвячені дії, його болісна подорож із сином, навіть його готовність коритися й пожертвувати Богу найкраще, що в нього було, – якими б не були повчальними, не могли його спасти. Чому? Тому що Сам Господь приготував

барана замість призначеної жертви, що вказувало на єдину надію Авраама на спасіння – на Ісуса.

Саме тоді Авраам почав осягати благодать. Нас спасають не наші діла для Бога, а навпаки, Божа праця для нас (Ефес. 3:8; пор. з Римл. 11:13), як би ми, подібно до Авраама, не були покликані трудитися для Бога, що яскраво свідчать дії Авраама (див. Якова 2:2–23).

Що історія про Авраама і Ісака на горі Морія говорить вам особисто про вашу віру і її прояв?

Понеділок, 16 травня

БОГ НАГЛЕДИТЬ

Прочитайте Бут. 22:8, 14, 18. Як Бог виконав слова Авраама про те, що Він нагледить? Кого Бог нагледів на горі Морія замість Ісака? _____

Коли Ісак запитав про жертвну тварину, Авраам дав відповідь, що інтригує: «Бог нагледить ягня Собі на цілопалення» (22:8). Проте ця єврейська дієслівна форма може фактично означати: «Бог нагледить Себе як агнця». Дієслово «нагледіти» (*йір'е ло*) використовується так, що може означати «нагледить Себе» (або буквально «побачить Себе»).

Це відкриває сутність Плану спасіння: Сам Господь страждає й несе на Собі покарання за наші гріхи!

Прочитайте Івана 1:1–3 і Римл. 5:6–8. Як ці вірші допомагають нам зрозуміти, що відбулося на Голгофському хресті, прообразом чого є жертвоприношення на горі Морія?

На горі Морія задовго до хреста жертвний баран, що «зав'яз у гущавині своїми рогами» (22:13), указував безпосередньо на Ісуса. Він – Той, Хто «побачений» [«нагледений»] тут, як пізніше пояснює Авраам: «На горі, де побачений Господь» (вірш 14, *переклад автора*). Сам Ісус указав на це пророче висловлювання Авраама, вторячи твердженню патріарха: «Авраам, ваш батько, радий був би побачити Мій день – і побачив, і зрадив» (Івана 8:56). «Бог звелів Авраамові вбити свого сина, щоб закарбувати в його свідомості реальність Євангелія, а також випробувати

його віру. Мука, якої він зазнав протягом трьох чорних днів страшного випробування, була допущена, аби він на власному досвіді міг, хоч би частково, зрозуміти всю велич жертви, яку приніс Безмежний Бог задля викуплення людини» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 154).

Як події на горі Морія допомагають нам краще зрозуміти, що сталося на хресті і як Бог постраждав заради нас? Яким має бути наш відгук на подвиг Господа?

Вівторок, 17 травня

СМЕРТЬ САРРИ

У Бут. 22:23 міститься повідомлення про народження Ребеки, яке випереджає майбутній шлюб між Ісаком та Ревекою (розділ 24). Аналогічно повідомлення про смерть і поховання дружини Авраама, Сарри (розділ 23), випереджає його майбутній шлюб із Кетурую (25:1–4).

Прочитайте Бут. 23. Яку роль відіграє розповідь про смерть і поховання Сарри у виконанні Божої обітниці, даної Аврааму? _____

Хоч нам не відомо, як багато знала Сарра про події на горі Морія, ми можемо дійти висновку, що вона, імовірно, врешті-решт дізналася про це. Сарра була не з тих жінок, які зберігають мовчання в питаннях, які для них значущі або викликають у них тривогу (порівняйте з Бут. 16:3–5; 18:15; 21:9, 10). Її відсутність і мовчання, і навіть час її смерті, яскравіше свідчать про її ставлення до цих подій, ніж її фізична присутність. Факт, що згадано похилий вік Сарри (23:1), на відгомін похилого віку Авраама (24:1), відкриває її важливість для цієї історії.

Фактично Сарра – єдина жінка, число років якої згадується в Старому Завіті, що може свідчити про її участь у цій історії навіть після того, як усе завершилося. Зосередження уваги на придбанні місця для поховання Сарри (чому присвячена більша частина розділу), а не на її смерті, підкреслює зв'язок з Обітованою землею.

Уточнення, що вона померла «у Краї ханаанському» (23:2), підкреслює: смерть Сарри нерозривно пов'язана з Божою

обітницею про цю землю. Сарра – перша померла з роду Авраама, яка похована в Обітованій землі. Турбота Авраама, «прибульця й заможного» (вірш 4), про місце поховання дружини і його наполеглива дискусія із синами Хета свідчать, що патріарх зацікавлений не лише в придбанні місця для поховання; він насамперед стурбований тим, щоб оселитися в цій землі назавжди.

Прочитайте Бут. 23:6. Що цей текст повідомляє про репутацію Авраама серед навколишніх народів? Чому це важливо для розуміння місії, дорученої йому Господом?

Середа, 18 травня

ДРУЖИНА ДЛЯ ІСАКА

Розділ 24 книги Буття розповідає про одруження Ісака після смерті Сарри. Ці дві історії взаємопов'язані.

Прочитайте Бут. 24. Чому Авраам стурбований тим, щоб його син не одружився на дівчині з ханаанського народу?

Коли Авраам зажадав придбати землю для поховання своєї дружини, з огляду на Божу обітницю його нащадкам щодо успадкування цієї землі, він наполягає, щоб Ісак не оселявся за межами Обітованої землі (24:5–7). Повідомлення про те, що Ісак ввів свою наречену до намету Сарри й що Ревека втішила Ісака «по смерті матері» його (вірш 67), указують на біль Ісака через втрату матері. Ця історія сповнена молитов і відповідей на них, а також містить багато уроків щодо Божого провидіння і людської свободи. Вона розпочинається зі слів Авраама. Зажадавши від свого слуги запрягтися «Господом, Богом неба й Богом землі» (24:3), Авраам насамперед визнає Бога як Творця (1:1; 14:19), що безпосередньо стосується народження нащадків Авраама, зокрема й Самого Месії.

Згадка «Свого ангела» і Господа, «Бога неба» (24:7 – переклад Р. Турконяка) вказує на Ангела Господнього, Який прийшов з Небес, щоб спасти Ісака від заколення (22:11, 12). Бог, Котрий контролює Всесвіт, Ангел Господній, який втру-

тився, аби спасти Ісака, візьме на Себе керівництво в цьому питанні щодо шлюбу.

Однак Авраам залишає відкритою можливість того, що жінка не відгукнеться на Божий заклик. Могутній Господь не змушує людей бути слухняними Йому. Хоч Божий план полягав у тому, щоб Ревека пішла за Елі-Езером, вона зберігає свою свободу вибору. Тобто, якби жінка не захотіла піти, її б не змушували.

Отже, тут ми бачимо ще один приклад великої таємниці: Бог дав людям свободу волі, свободу вибору, яку Він не зневажатиме. (Якби Господь вчинив так, це не було б свободою волі). Однак, незважаючи на реальність людської свободи волі й безлічі жахливих рішень, прийнятих людьми з цією свободою, ми досі можемо вірити, що врешті-решт любов і доброта Бога восторжествують.

Чому настільки втішно знати: хоч не на все, що відбувається у світі, є Божа воля, проте Він керує всім? Як, наприклад, пророцтва, подібні до описаних у Дан. 2, підтверджують цю думку?

Четвер, 19 травня

ДРУЖИНА ДЛЯ АВРААМА

Прочитайте Бут. 24:67–25:8. Яке значення цих останніх подій у житті Авраама? _____

Після смерті Сарри Авраам знову одружився. Подібно до Ісака, він «був утішений» після смерті Сарри (Бут. 24:67). Спогади про Сарру, безсумнівно, мали залишитися живими у свідомості патріарха, як і його сина.

Однак щодо особистості його нової дружини виникають запитання. Факт, що літописець об'єднує синів Кетури із сином Аґари, не згадуючи імені Кетури, передбачає, що Кетурою могла бути (як вважають деякі) Аґара. Ми цього не знаємо. Цікаво, що Авраам чинить із синами Кетури так само, як і з сином Аґари: він відсилає їх, щоб уникнути будь-якого духовного впливу й провести чітке розмежування між своїм сином від Сарри та іншими синами.

Крім того, патріарх віддає «усе, що мав, Ісакові» (25:5), тоді як синам наложниць «дав подарунки» (вірш 6). Класифікація «наложниці» може також означати, що Кетура, як і Агара, мала статус наложниці. Потенційна ідентифікація Кетури як Агари також може пояснити тонку алюзію щодо пам'яті про Сарру як прелюдію до його шлюбу з Кетурою-Агарою.

Цікаво, що в текстах 25:1–4, 12–16, 18 наведений список дітей Авраама від Кетури, а також список дітей Ізмаїла. Мета родоводу після шлюбу Авраама з Кетурою, яка народила йому шестеро синів, порівняно з двома іншими його синами (Ісаком та Ізмаїлом), можливо, полягає в тому, аби надати безпосередній доказ Божої обітниці, що Авраам стане батьком багатьох народів.

Другий родовід стосувався нащадків Ізмаїла, які також становили 12 колін (пор. з Бут. 17:20), як згодом сталося і з Яковом (35:22–26). Хоч, безумовно, Божий завіт буде резервований для насіння Ісака (17:21), а не Ізмаїла, про що достеменно свідчить Писання.

Повідомлення про смерть Авраама, розміщене між двома родоводами (25:7–11), також свідчить про Боже благословення. Воно демонструє виконання Його обітниці, даної Авраамові багато років тому, що він помре «у старості добрій» і насититься «добрим душа його» (15:15; пор. з Екл. 6:3).

Зрештою, Господь залишився вірний Своїм обітницям благодаті, даним Його вірному слугі Аврааму, чия віра зображена в Писанні як великий (чи не найкращий) приклад спасіння через віру в Старому Завіті (див. Римл. 4:1–12).

П'ятниця, 20 травня

ДЛЯ ПОДАЛЬШОГО ДОСЛІДЖЕННЯ:

Оскільки Авраам був незвичайним пророком, з яким Господь хотів поділитися Своїми планами (див. Бут. 18:17), Бог увійшов в людську сферу Авраама й поділився з ним Планом спасіння через жертву Свого Сина.

«Ісак – це прообраз Сина Божого, Який був принесений у жертву за гріхи світу цього. Бог у такий спосіб хотів відобразити у свідомості Авраама Євангеліє спасіння людей. А щоб

зробити це, показати йому істину й випробувати його віру, Він зажадав від Авраама принести в жертву улюбленого сина Ісака. Усі скорботи і страждання, пережиті Авраамом протягом цього похмурого і страшного випробування, були призначені для того, щоб глибоко відобразити в його свідомості План викуплення грішного людства. Це було зроблено, щоб він на власному досвіді усвідомив, наскільки велика самопожертва нескінченного Бога, коли Він віддав на смерть Свого Сина, аби врятувати людей від остаточного падіння. Жодна душевна мука не могла для Авраама зрівнятися з тією, якої він зазнав, коли, підкоряючись небесному повелінню, приносив у жертву Ісака» (Е. Уайт. Свідчення для Церкви. Т. 3. С. 369).

«Авраам постарів та очікував наближення смерті, однак йому потрібно було зробити ще одну справу, яка стосувалася виконання обітниці щодо його нащадків. За Божественним призначенням Ісак мав посісти місце Авраама як хоронитель Божого Закону й родоначальник вибраного народу. Однак він досі залишався неодруженим. Мешканці Ханаану були ідолопоклонниками, і Бог заборонив Своему народові укладати з ними шлюби, знаючи, що це призведе до відступництва. Патріарх побоювався, щоб його син не одружився в оточенні, яке згубно впливало б на нього... На думку Авраама, вибір дружини для сина був серйозною та вкрай важливою справою. Він переживав, щоб син не одружився з тією, яка відверне його від Бога... Ісак, покладаючись на мудрість і любов батька, охоче віддав цю справу до його рук, вірячи, що Сам Бог допоможе зробити відповідний вибір» (Е. Уайт. Патріархи і пророки. С. 171).

Запитання для роздумів:

1. Поговоріть у класі про готовність Авраама принести в жертву Ісака. Спробуйте уявити, яку віру розкриває ця розповідь. Що так дивує і водночас непокоїть у цій історії?
2. Що можна сказати про свободу волі? Чому наша віра не має сенсу, якщо вона не є реальністю? Які приклади свободи волі наводяться в Біблії і як, незважаючи на неправильний вибір людей, Божя воля врешті-решт виконується?

ДВІ ЗУСТРІЧІ, ПОДАРОВАНІ БОГОМ

Теда Пієнаар

Я ніколи не вирушаю в дорогу, не запитавши Бога про Його волю на поїздку. Я живу в Ірландії, моя сім'я – у Південній Африці, а сестра – в Намібії. Я відвідую їх приблизно раз на рік. Під час перельотів я читаю Біблію, книги Еллен Уайт та уроки Суботньої школи. Також я завжди беру із собою книги «Дорога до Христа», щоб комусь подарувати. Читання книг допомагає скоротати час у дорозі та приводить до цікавих знайомств. Коли я подорожую, Господь завжди посилає мені людей, з якими я можу поговорити про Нього.

Якось, чекаючи на свій рейс в аеропорту Дубліна (Ірландія), я розмовляла з чоловіком, який сидів на сусідньому кріслі. Він виявився службовцем ірландської поліції. Кожні два-три місяці він літав додому з Дубліна до Кейптауна (Південна Африка), щоб відвідати рідних. Потім, коли ми вже увійшли до літака, поряд зі мною сіла молода жінка й відразу ж почала розмову.

– Я мало не запізнилася на рейс, – сказала вона. – Давно я так не нервувала!

– Слава Богові! Отже, це була Його воля, щоб ви встигли на цей літак, – відповіла я.

Незадовго до зльоту стюардеса попросила мою сусідку пересісти. Як виявилось, вона сіла не на своє місце. Як ви думаєте, хто сів на її місце? Так, поліцейський, з яким ми розмовляли в аеропорту.

– Цікаво, чи не так? – зауважила я. – Я вірю, що Бог передбачив нашу зустріч.

– Ви вірите в Бога? – запитав чоловік.

Дізнавшись, що я адвентистка сьомого дня, він здивувався:

– Оце так! Моя дружина багато років намагалася привести мене до церкви. Вона також адвентистка сьомого дня.

– Я дуже рада познайомитися з вами, – сказала я. Увесь переліт ми розмовляли про Бога. Коли ми приземлилися, я подарувала новому знайомому книгу «Дорога до Христа».

– Моя дружина не раз пропонувала мені прочитати цю книгу. Мабуть, настав час зробити це, – з усмішкою промовив він.

Я дякую Богові за зустріч із людьми, яким розповіла про Нього. В Ірландії переважно світське суспільство, тому не так просто поговорити з кимось про Бога. Та якщо ми довіряємо Йому і бажаємо бути Його свідками, Він пошле на нашому шляху тих, хто буде готовий слухати.

Ця історія ілюструє дві мети стратегічного плану Адвентистської Церкви на період 2020 – 2025 роки під назвою «Ідемо разом». Мета № 2: «Посилити й різнобічно розвивати місіонерське служіння Церкви у великих містах у межах „вікна 10/40“ серед неохоплених та недостатньо охоплених груп населення, а також серед представників нехристиянських конфесій» та мета № 5: «Навчати віруючих та їхні сім'ї жити так, щоб вони були сповнені Святим Духом».